

FIGYELŐ

Válogatott bibliográfia az
2000. április–május
közötti időszak zsidó vonatkozású irodalmából, sajtójából

PETŐ FLÓRA MUSTRÁJA

Ezt a munkát az Andrew and Pearl Rosenfeld Research Project on the History of the Jews in Hungary and the Habsburg Empire, Hebrew University, Jerusalem támogatta

A válogatás a MAHÍR-OBSERVER Médiafigyelő szolgálat sajtófigyelésének felhasználásával készült

1.

TEMETŐ, ZSINAGÓGA

Cymbalista zsinagóga és Zsidó Örökség Központ. In: Új Magyar Építőművészet, 2000. január

Pusztul a váci latin zsinagóga. In: Népszabadság, 2000. február 8.

N. KÓSA Judit: „Őrizd meg okulásul”. In: Népszabadság, 2000. február 10.

Kegyeletsértő lehet a csarnok építése. Zsidó temető van a Lehel téren? Magyar Nemzet, 2000. február 26.

Rongálás a nagyvádi zsidó temetőben. In: Komárom-Esztergom Megyei Hírlap, 2000. március 3.

Feldúlt barcsi temető. In: Somogyi Hírlap, 2000. március 3.

Sírrongálás Tiszafüreden. In: Napi Magyarország, 2000. március 8.

Újjáépül a zalaegerszegi zsinagóga. In: Blikk, 2000. március 17.

SÁNDOR Zsuzsanna
A halottak joga. Támadások zsidó temetők ellen. In: 168 óra, 2000. március 23.

UDVARHELYI Szabolcs
Halottas ház. Temetővita Csehországban. In: HVG, 2000. április 15.

2.

KÁRPÓTLÁS, SVÁJCI ALVÓ SZÁMLÁK

M. RIMAY Andrea
Megkezdődik a kártalanítás. In: Népszabadság, 2000. február 17.

Keresik az „alvó” biztosítások tulajdonosait. Eddig négysszáz ezer dollárt fizettek ki magyar ügyfeleknek. In: Napi Gazdaság, 2000. február 17.

DUNAI Péter
Tízmilliárd a német kártérítésre. In: Népszabadság, 2000. március 25.

FÖLDEVÁRI Zsuzsa
Kényszermegoldás. Osztrák jóvátétel. In: HVG, 2000. április 1.

A Svájci Bankbizottság közleménye. Megnyitló holokausztzamlák. In: Magyar Nemzet, 2000. április 1.

ÚJVÁRI Miklós
Fagan listája. In: Magyar Hírlap, 2000. április 4.

SZÁSZI Júlia
Milliárdos per Ausztria ellen. In: Népszabadság, 2000. április 15.

3.

ANTISZEMITIZMUSRÓL, RASSZIZMUSRÓL, ELŐTÉLETEKRŐL

Szélsőjobboldali kiadvány az iskolákban. In: Népszava, 2000. február 18.

Jelentés a magyarországi fajgyűlöletről, intoleranciáról. Haladás van, de súlyos problémák is. In: Népszava, 2000. március 21.

DOROS Judit
Horogkereszt az iskola falán. In: Népszabadság, 2000. március 25.

R. HAHN Veronika
David Irving, a történelmi tények elferdítője. A brit történészt elmarasztaló ítélet bebizonyította: a holokauszttagadás és az antiszemitizmus édestestvérek. In: Népszabadság, 2000. április 15.

AVAR János
A tagadás tagadása. In: Magyar Hírlap, 2000. április 17.

ACZÉL Endre
Irving háborúja. In: 168 óra, 2000. április 20.

BŐHM Ágnes
A megtagadott tagadó. A londoni holokausztper vége. In: HVG, 2000. április 22.

ACZÉL Endre
Irving és a holokauszt. In: 168 óra, 2000. április 27.

4.

KIREKESZTŐK

Révffy László
Amerikai történetek. In: Kapu, 2000/1.

Váradai Szilárd
A nemzeti média felelőssége. In: Kapu, 2000/2.

CSURKA István
Magyar szemmel. In: Magyar Fórum, 2000. február 3.

PILHÁL György
Vancsik is zsidózott. In: Napi Magyarország, 2000. február 3.

PILHÁL György
Apák és fiúk. In: Napi Magyarország, 2000. február 4.

JÓKUTHY Zoltán
Marx igen, Hitler nem. Mintha virtuális jogállamban élnénk, ahol... In: Demokrata, 2000. február 10.

A zsidó Hitler, aki judaizálni akarja az európaiakat. In: Magyar Fórum, 2000. február 17.

SIPOSHEGYI Péter
Kérdéseim a médiaskértökhöz és más érdekességek. In: Kapu, 2000. március

Heti sajtótájékoztató. Az ORTT-ről és Jörg Haiderről. In: Magyar Fórum, 2000. március 9.

CZEGŐ Zoltán
Őt pár zokni. In: Magyar Fórum, 2000. március 9.

DEÁK Péter
A mumus. In: Magyar Fórum, 2000. március 16.

DÉKÁN Károly
Csurka, Haider, Le Pen. In: Nyugati Magyarország, 2000. április

CSÖRNYI Zoltán
A dezinformáció iskolái I. In: Demokrata, 2000. május 4.

5. BÁRDOSSY-ÜGY

MÁRVÁNYI György
Hadba lépő hivatalnok. Lapok a Bárdossy-dossziéból. In: 168 óra, 2000. február 10.

PELLE János
A Bárdossy-ügy és a médianeurózis. Népszabadság, 2000. február 19.

6. KÖVÉR-ÜGY

Kövér a zsidózás vádjáról. A Fidesz elnöke szerint az SZDSZ-ben származási alapon vá-

lasztanak vezetőt. In: Magyar Hírlap, 2000. február 2.

PETRI Lukács Ádám
Vagyunk, akik vagyunk. In: Népszabadság, 2000. február 2.

SZALAI Erzsébet
Shakespeare szabadon. In: Népszabadság, 2000. február 2.

BRUCK András
Nincs mit megbeszélni. In: Népszava, 2000. február 3.

EÖRSI István
Ami megbocsáthatatlan. In: Élet és Irodalom, 2000. február 4.

NAGY N. Péter
A kérdés. In: Népszabadság, 2000. február 4.

GERŐ András
2000. február eleje. In: Magyar Hírlap, 2000. február 5.

7. HAIDER

BREUER Péter
Izrael lépéseket fontolgat. Visszahívják a bécsi nagykövetet. In: Napi Magyarország, 2000. február 3.

Életbe léptek a szankciók. In: Magyar Hírlap, 2000. február 5.

HOVANYECZ László
A haiderizmus nem a Nyugatra veszélyes. Beszélgetés Bayer József politológussal az ausztriai változásokról. In: Népszabadság, 2000. február 7.

Tüntetőké volt az utca Bécsben. Egyre erőszakosabbak az új osztrák kormánykoalíció ellen tiltakozó fiatalok. In: Népszava, 2000. február 7.

Nem sikerül Haider megszelídítése. Az FPÖ vezére beperli a volt kancellárt. In: Magyar Hírlap, 2000. február 8.

Jörg Haider elhatárolódik. In: Magyar Hírlap, 2000. február 9.

EÖRSI István
Haider még egyszer. In: Népszava, 2000. február 12.

BAYER Zsolt
Ki átkozhatja ki Haidert? In: Napi Magyarország, 2000. február 12.

Haidert éltették a MIÉP fiataljai. In: Magyar Hírlap, 2000. február 14.

BRENNER, Michael
Az örökség. In: HVG, 2000. február 19.

Haider bocsánatot kér a zsidóktól. In: 24 óra, 2000. március 4.

8. TÖRTÉNELEM

UNGVÁRY Krisztián
Gyötrő illúziók. Bibó és 1945 eseményei. In: Beszélő, 2000. január

MONOSTORI Imre
A Németh László-recepció történetének főbb kérdései 1945 előtt. In: Kortárs, 2000. február

MOLNÁR Balázs
Auschwitzi deportáltak a Gulágon. In: Napi Magyarország, 2000. február 3.

HOVANYECZ László
Meddig tartott a becsület? A magyar csendőrség útja... In: Népszabadság, 2000. február 12.

BENEDEK István Gábor
„Sokszorosán bizalmas” levéltár. Újszászy, Wallenberg, Füst Milán és a történelem. In: Népszabadság, 2000. február 19.

SZILÁGYI Péter
Szégyenfolt és vezeklés. A pesti gettók megmenekülésének rejtélyei. In: Magyar Nemzet, 2000. február 19.

DUNAI Péter
Skandinávia szégyenfoltja. In: Népszabadság, 2000. március 30.

Hazatérés. Két napló 1945-ből. In: Somogy, 2000. március-április

MADIEVSKI, Samson
Nagyorosz nacionalizmus és antiszemitizmus. Nézetek a szovjet zsidók deportálásáról. In: História, 2000/2

ACSÁDI Gabriella
A paksi zsidóság és a Rosenbaum nyomda. In: Honismeret, 2000. április

HOVANYECZ László
Történelemóra Csurgón. In: Népszabadság, 2000. április 18.

NAGY Jenő
Emlékezni és emlékeztetni. Rendhagyó történelemóra a holocaustról. In: Somogyi Hírlap, 2000. április 19.

HOVANYECZ László
Beszélj el fiaidnak! In: Népszabadság, 2000. április 22.

9. MŰKINCSEK

Egy Munkácsy-kép az örökösöké lett. Folytatódott a Herzog-per. In: Magyar Nemzet, 2000. február 10.

Törvényalkotásra várva. Visy Zsolt elrabolt műkincsekről tárgyalt Moszkvában. In: Magyar Nemzet, 2000. április 14.

DÉSI János
Herzog Mór öröksége. In: Népszava, 2000. április 22.

10. MEGEMLÉKEZÉS

SZUNYOGH Szabolcs
Élő történelem. Holokauszt-emléknap az iskolákban. Beszélgetés Pokorni Zoltán oktatási miniszterrel. In: Köznevelés, 2000. február 11.

Két új emléknap az iskolákban. In: Napi Magyarország, 2000. február 18.

Munkaszolgálatosokra emlékeztek Kőszegen. In: Vas Népe, 2000. március 25.

Egyetlen áldozat is több, mint ami elfogadható. In: Somogyi Hírlap, 2000. április 22.

Az embertelenség és az emberség küzdelme. In: Somogyi Hírlap, 2000. április 22.

BREUER Péter
„Jom Hasoá”. In: Magyar Nemzet, 2000. május 3.

11. TÁRSADALOM, ASSZIMILÁCIÓ, HAGYOMÁNY

SZABÓ Miklós
Nincs harmadik út. Gondolatok a magyar polgárosodás útvesztőiről. In: Beszélő, 2000. január

Szociológusok a hazai zsidóságról. Kettős identitás, visszaszoruló hagyományok. In: Magyar Nemzet, 2000. március 22.

Felmérés a zsidóságról. In: Napi Magyarország, 2000. március 27.

POGONYI Lajos
Cyorsjelentés a mai zsidóságról. Kovács András kutatásvezető nyilatkozik lapunknak. In: Népszabadság, 2000. április 6.

12. VÉLEMÉNYEK, VITÁK

VÁRKONYI Tibor
Európa közbeszél. In: Magyar Hírlap, 2000. február 1.

PELLE János
A holokauszt emléknapja. Tisztuló történelmi tudatunk. In: Magyar Nemzet, 2000. február 5.

ZIMÁNYI Tibor
Megszállók és áldozatok. Az emlékezés közös felelősségünk. In: Magyar Nemzet, 2000. február 5.

MENTHY Mariann
Egy nő üvölt a képernyőn. In: Népszabadság, 2000. február 10.

VITÁNYI Iván
Nem a félelem... In: Népszava, 2000. március 18.

DUNAI Péter
Német lakmuszpapír. In: Népszabadság, 2000. március 18.

SZÁSZ István
Horthy út, Bartók-életút. In: Népszava, 2000. március 21.

DÉNES D. István
Nácik, életér, közöny. In: Népszava, 2000. március 22.

SZÁNTÓ András
Ha elindul a vonat – a haláltáborba. In: Népszava, 2000. március 22.

KASZA László
Bocsánat! Ennyi? In: Népszabadság, 2000. március 23.

KÁNTOR Péter

Levél egy Fradi-drukkerhez. In: Élet és Irodalom, 2000. március 24.

SZÁLE László

Növeli, ki eltűri a bajt. In: Magyar Hírlap, 2000. március 27.

KŐBÁNYAI János

A nem Auschwitzban kötött szerződésről. In: Népszabadság, 2000. március 31.

MÁRTON László

Hová megy a vonat? In: Népszava, 2000. április 13.

LOVAS István

Krokodilbőről lámpaernyő? Tényleg, kinek a szégyene? In: Napi Magyarország, 2000. április 13.

LÖFFLER Tibor

Politikailag korrekt gyűlöletbeszéd. In: Napi Magyarország, 2000. április 17.

EÖRSI István

Eichmann peche. In: Népszabadság, 2000. április 21.

MÁRKUS Béla

Márai, elalvás előtt. In: Élet és Irodalom, 2000. április 21.

LOVAS István

Szakad az Unió... Konrád György rossz társaságba keveredett. In: Demokrata, 2000. április 27.

KRONSTEIN Gábor

Fejvédelem a fajvédelem ellen. In: Népszabadság, 2000. április 28.

13.

ZSIDÓ-KERESZTÉNY PÁRBESZÉD

RÓNAY Tamás

Szentföldi látogatás a megbékélés és a bizalomépítés jegyében. In: Népszava, 2000. március 20.

II. János Pál Jeruzsálemben elítélte az antisemitizmust. In: Népszava, 2000. március 24.

ROSDY Pál

A zarándok pápa. Péter utóda Jézus szülőföldjén. In: Magyar Nemzet, 2000. március 29.

BŐHM Ágnes

Múltat vagy jövőndőt. Pápai bocsánatkérés. In: HVG, 2000. április 1.

ENDREFFY Zoltán

A pápa bocsánatot kér és megbocsát. In: Magyar Narancs, 2000. április 13.

14.

INTERNET

SERES László

Nagy nyilvánosság. Internet, szólásszabadság, Btk.-szigorítás. In: Élet és Irodalom, 2000. március 24.

15.

AUSCHWITZI KIÁLLÍTÁS

A pokolhoz vezető út állomásai. „Az Auschwitzban jelenleg látható magyar kiállítás idejéről, pártos és túlideologizált”. In: Népszava, 2000. február 12.

16.

ÜNNEP, VALLÁS

Az egyik legszebb zsidó ünnep. Purim, március 20–21. In: Dunántúli Napló, 2000. március 16.

JOÓ István

A zsidóság felvállalása többletenergiát ad. Fröhlich Róbert főrabbi a katonák imarendjéről, a liturgia nyelvéről és az ökumené esélyéről. In: Magyar Nemzet, 2000. április 5.

A zsidók zarándokünnep. In: Dunántúli Napló, 2000. április 17.

17.

SZEMÉLYEK, NEKROLÓG, INTERJÚ

ÁDÁM Ráchel

Kitárja a kapukat Izrael új budapesti nagykövete. In: Népszava, 2000. február 2.

MARGIT Patrícia

Pszichoanalízis, társadalom, filozófia és kultúra. Erős Ferenc a tízéves Thalassa című folyóiratról. In: Népszabadság, 2000. február 3.

SÁNDOR Zsuzsanna

Félelemtechnikák. Halmai Gábor a vélemény szabadságáról. In: 168 óra, 2000. február 3.

NÉMETH Péter

Középen ragadt az SZDSZ. Interjú Kuncze Gáborral, a párt frakcióvezetőjével. In: Népszava, 2000. február 7.

EMBER Mária

Wallenberg Budapesten. In: Népszava, 2000. február 12.

BŐHM Ágnes

Haider és az ijesztő párhuzamok. Interjú Slo-mo Avineri politológussal, a Héber Egyetem professzorával. In: Népszabadság, 2000. február 14.

Ellensúlyozni kell a manipulációt. Megszólal a Zsidó Közéleti Unió. In: Napi Magyarország, 2000. február 19.

GRÉCZY Zsolt

A szellemi érték nem lehet kizárólagos. Beszélgetés Romsics Ignáccal. In: Magyar Hírlap, 2000. február 19.

SCHWEITZER Gábor

A bábeli téglarakó. Töredékek Arthur Koestler magyarságáról és zsidóságáról. In: Világosság, 2000. március

PERECZ László

Az ellenkultúra profétája. Száz éve született Erich Fromm. In: Népszabadság, 2000. március 23.

Nem lehet valaki egyszerre kint is meg bent is. Pető Ivánnal Rádai Eszter beszélget. In: Beszélő, 2000. április

SZILÁGYI Péter

Igazi hős homályos háttérben. Újdonságok és kérdőjelek a Wallenberg-kutatásban. In: Magyar Nemzet, 2000. április 1.

MIKLÓS Gábor

Vízumok az élethez. A sanghaji magyar konzul világháborús embermentő akciója. In: Népszabadság, 2000. április 3.

KEPECS Ferenc

A gyerekgyilkos náci orvos két élete. Heinrich Gross a háború után a szocialisták támogatásával csinált karriert. In: Népszava, 2000. április 11.

RÓNAY László

Egy igazi polgár. Száz éve született Márai Sándor. In: Népszava, 2000. április 15.

FÉDERER Ágnes

Mit rejt a nagyszülők titokzatos múltja? Tizenkét magyar Yad Vashem-kitüntetése. In: Népszabadság, 2000. május 2.

18.

ZENE, SZÍNHÁZ, FILM, KIÁLLÍTÁS

JÁVORI Ferenc

Céлом, hogy a jiddis népdal élő maradjon. In: Népszabadság, 2000. február 5.

CSONTOS Gabriella

Rekviem a rongyosokért – két felvonásban. Valahol Európában... In: Népszava, 2000. február 12.

MOHOS Nádor Tamás

Kiállítás Budapest ostromáról. In: Népszabadság, 2000. február 18.

ÜVEGES Sándor

Lemezre került a Klezmer. In: Napló, 2000. február 25.

BŐHM Ágnes

Ki mit hall? A zsidó nő Bécsben és Tel-Avivban. In: HVG, 2000. március 25.

MIKLÓS Gábor

A túlélők Haggadája. Magyar művész lap-pangó alkotása jelent meg Amerikában. In: Népszabadság, 2000. április 26.

VERESS Kata

A gyermektáncháztól a Royal Festival Hallig. A Muzsikás együttes meghódította a világot. In: Magyar Nemzet, 2000. április 29.

19.

A NAPFÉNY ÍZE

KŐBÁNYAI János

Az asszimiláció íze. In: Élet és Irodalom, 2000. március 31.

POGONYI Lajos

Kinek van itt identitása. Kerekasztal-beszélgetés Erős Ferenc szociálpszichológussal és Szabó Miklós történésszel A Napfény íze apropóján. In: Kritika, 2000. április

TÓTH Péter Pál

A napfény íze. In: Kritika, 2000. április

A megfelelés vágya és kényszere. Szabó Istvánnal beszélget Mészáros Tamás. In: 168 óra, 2000. április 20.

BODOR Ádám

Az érsek látogatása. In: Kritika, 2000. február

PASSUTH Krisztina

Az apokalipszis aggádája. Egy vázlatkötönyv valomása. In: Magyar Hírlap, 2000. február 1.

VALACHI Anna

Egy város nyomtalanul eltűnt lakói. Ács Irén tanúvallomása arról az időről, amikor még Haas Babynak hívták. In: Népszava, 2000. február 11.

LÁNYI Katalin

Budapesti aggádák. Beszélgetés a holokauszt utáni magyar zsidó irodalomról. In: Köznevelés, 2000. február 11.

HOVANYECZ László

Az igazi Timár Virgil. In: Népszabadság, 2000. február 26.

Fasizmus és Bolsevizmus. François Furet és Ernst Nolte levélváltása I. In: Világosság, 2000. március

SZÁNTÓ T. Gábor

Helyettes számvetés. In: Kortárs, 2000. március

TÖRÖK Bálint

„A szeretet fölötte áll a gyűlöletnek.” Könyv a holokauszt tanulságáról. In: Köznevelés, 2000. március 3.

MAGYAR Péter

Az Eichmann-iratok nyilvánosságra hozatala. Nem bánt meg semmit. In: HVG, 2000. március 11.

SÁRI László

Szentföldi képeslapok. In: Élet és Irodalom, 2000. március 17.

KERTÉSZ Imre

A hivatás. In: Élet és Irodalom, 2000. április 14.

LÁNG Zsolt

A közös legjobb. In: Élet és Irodalom, 2000. április 14.

PETŐCZ György

Emlékezet és Megbékélés. In: Élet és Irodalom, 2000. április 21.

Papp Károly életműsorozata a Múlt és Jövő-nél. In: Magyar Hírlap, 2000. április 25.

ERDEI GRÜN WALD Mihály–KARDOS Sándor

Szentföldi szent helyek üzenete 2000, Türellem Háza Könyvkiadó, 1999. 200 oldal, 4950 Ft

FISCH Róbert O.

A sárga csillag fényé. A Holocaustból fakadó szeretet tanulsága.

„Őrizd meg...” Elmondta: Ács Irén. Lejegyezte és szerkesztette: Levendel Júlia. Liget Könyvek

Rabbi ISRAEL Méir Lau

A zsidó élet törvényei. 2000. 488 oldal, 1990 Ft

Anne Frank naplója. Park Kiadó, 1999, 320 oldal, 1950 Ft

MEZEI András

Kék égbolt alatt. Versek, Múlt és Jövő Lap- és Könyvkiadó, Budapest, 2000, 143. oldal, 980 Ft

TIMÁR György

Az iszonyat árnyéka. Versek, Múlt és Jövő Lap- és Könyvkiadó, Budapest, 2000, 91. oldal, 650 Ft

Zsidó reformkor. Összeállította Kőbányai János. Múlt és Jövő Lap- és Könyvkiadó, Budapest, 2000, 320. oldal, 1867 Ft

A zsidóság útja. Esszék (1848–1948). Összeállította Kőbányai János. Múlt és Jövő Lap- és Könyvkiadó, Budapest, 2000, 463. oldal, 2400 Ft

MARCZALI Henrik

Emlékeim. Múlt és Jövő Lap- és Könyvkiadó, Budapest, 2000, 345. oldal, 1500 Ft

PAP Károly

Drámák. Múlt és Jövő Lap- és Könyvkiadó, Budapest, 2000, 330 oldal, 1250 Ft

PAP Károly

Zsidó sebek és bűnök és más publicisztikák. Múlt és Jövő Lap- és Könyvkiadó, Budapest, 2000, 328 oldal, 1800 Ft

TORDAI Zádor: A nap árnyékában. Múlt és Jövő Lap- és Könyvkiadó, Budapest, 2000, 352 oldal, 1200 Ft

NOVÁK Attila: Átmenetben. A cionista mozgalom négy éve Magyarországon. Múlt és Jövő Lap- és Könyvkiadó, Budapest, 2000, 300 oldal, 1948 Ft

S U M M A R Y

It is an obvious idea to summarize past and future at the turning point of the third millennium, year 2000. This issue is a kind of synthesis of the stories of our past and our hopes for the future. The best examples for this synthesis are the speeches of President Árpád Göncz and the renown historian Mária Ormos at the Irregular Holocaust Lesson held at Csurgó. The memories of Eva Grlić, Péter Kenéz and Imre Bóc (by Claude Collin) present us a picture of the middle of the century as seen by the participants of the events rather than their makers.

Science and education has always been and keeps being a crucial issue for Jews. We commemorate the 150 years anniversary of the famous scientist Ignác Goldziher with an article by Bernát Heller. The essay of Móricz Bloch and the interview of János Kőbányai with Alfréd Schöner presents the continuum of Jewish education from the last century to the present, the Hungarian Jewish University.

Naturally we give it's due to contemporary fiction and poetry aswell: we present poems by Uri Asaf and András Ferenc Kovács, a short story and a poem by Imre Goldstein, and a short story by Alain Lelchuk, whom the readers can get to know better from the interview of György Kozma. György Vári writes about the book of Zsuzsa Kapecz, Ildikó Lovas about the book of Eva Grlic, and Katalin Budai about the movie of Gábor Dénes on Hanna Szenes.